

Támogassa zsinagógánk alapítványát!

Az Alapítvány a Dohány utcai zsinagógáért az elmúlt években rengeteg programot szervezett a körzet hívei számára (kirándulás, múzeumlátogatás stb.), de környezetünk szebbé alakításáért is rengeteget tett Nádél Tamás elnök vezetésével. Elég csak megemlíteni az Emánuel park átalakítását, a sírkert rendbetételét, vagy éppen a Dohány templom orgonájának felújítását. S persze még hosszan sorolhatnánk, megemlítve, hogy minden évben anyagi segítséget nyújt valamely zsidó intézménynek, tavaly az Idősek Otthonának, idén pedig két óvodának is.

Kérjük, támogassa Alapítványunkat!

Bankszámlaszám: 11707024-20359234-00000000

IBAN: HU71 1170 7024 2035 9234 0000 0000

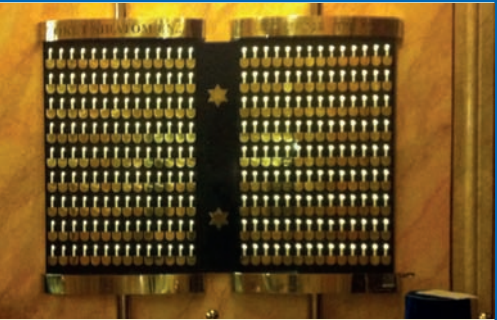
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Dohány körzet vezetősége, illetve a Dohány utcai zsinagóga alapítványa ezúton mond köszönetet a nagylelkű felajánlásokért, amelyekkel az alábbi adományozók hozzájárultak a temető-kert felújításához.

Zoltai Gusztáv 20 000.- Ft
Moussong Sándorné 20 000.- Ft

Jahrzeit-napok a falnál

A Dohány utcai Zsinagógában a fekete gránitból készült Jahrzeit-falon a kis névtáblák alatti gyertyák évente öt alkalommal gyulladnak fel, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerősünkre. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovuajsz 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szereteteinkért a gyertyák. A Jahrzeitnapon a reggeli i.tentisztelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Lapunkban továbbra is közreadjuk, hogy elhunyt szeretteiknek mikor van a Jahrzeitje.

Dr. Kende Györgyné	szeptember 1.	Heisler László	szeptember 6.	Reisz Margit	szeptember 11.	Tardos Károlyné	szeptember 23.
Rose Grünfeld	szeptember 1.	Silberer József	szeptember 8.	Sarlós Pál	szeptember 15.	Rózsa Dezső	szeptember 29.
Dr. Tímár Lórántné	szeptember 2.	Kardos József	szeptember 8.	Deák János	szeptember 23.	Aladár Izrael Kertész	szeptember 29.
Kárpáti Györgyné	szeptember 2.	Streliczné Faragó Éva	szeptember 9.	Halmi Sándorné	szeptember 23.		

A DOHÁNY UTCAI TEMPLOMKÖRZET NAGYÜNNEPI IMARENDJE AZ 5775. ZSINAGÓGAI ESZTENDŐRE

ב"ה					
Rajs Hásónó I. este	2014. szept. 24.	18.20	Szukkajsz I. este	2014. okt. 8.	18.00
Rajs Hásónó I. reggel	2014. szept. 25.	9.00	Szukkajsz I. reggel	2014. okt. 9.	9.30
Rajs Hásónó II. este	2014. szept. 25.	18.00	Szukkajsz II este	2014. okt. 9.	18.00
Rajs Hásónó II. reggel	2014. szept. 26.	9.00	Szukkajsz II. reggel	2014. okt. 10.	9.30
Sábász Sívó este	2014. szept. 26.	18.00	Hajsánó Rábbó reggel*	2014. okt. 15.	7.30
Sábász Sívó reggel	2014. szept. 27.	9.30	Smini Áceresz este	2014. okt. 15.	18.00
Erev Jajm Kippur reggel*	2014. okt. 3.	7.00	Smini Áceresz reggel	2014. okt. 16.	9.30
Erev Jajm Kippur Mincha*	2014. okt. 3.	13.00	Smini Áceresz Mázkir	2014. okt. 16.	Kb. 10.30
Kol Nidre	2014. okt. 3.	18.02	Szimchász Tajró este	2014. okt. 16.	18.00
Jajm Kippur reggel	2014. okt. 4.	9.30	Szimchász Tajró reggel	2014. okt. 17.	9.30
Jajm Kippur Mázkir	2014. okt. 4.	Kb. 11.00	Sábász Böresisz este	2014. okt. 17.	18.00
Jajm Kippur-i böjt vége	2014. okt. 4.	19.04	Sábász Böresisz reggel	2014. okt. 18.	9.30

A csillaggal jelölt i.tentiszteletek a Talmud-Tórában (Bp. VII. Wesselényi u. 7.) alatt zajlanak!

Minden kedves testvérünknek békés, áldásos esztendőt kívánunk!!!!

לשנה טובה תכתבו

Ki is volt Róbert bácsi? (3. oldal)

Várkonyi Tibor és Dési János írása (5. és 8. oldal)

A szerencse hónapja

Elul hónapja az egyik legnehezebb hónap, mármint rabbinikus szempögből, hiszen azon kevés hónapok egyike, amelyben sem ünnep, sem emléknap nincs. Így tehát nincs más hátra, mint magáról a hónapról írni.

Elul a zsidó naptár hatodik hónapja, nevét a babilóniai száműzetés után nyerte el. Huszonkilenc napos hónap, és az első nap, ראש חודש (Rajs Chajdes) soha nem eshet keddre, csütörtökre vagy szombatra. Ebből következik, hogy a következő hónap, Tisri első napja, mely egyúttal ראש השנה (Rajs Hásónó) első napja is, sohasem esik vasárnapra, szerdára vagy péntekre. Ez egyúttal az őszi ünnepek minden egyes napját is determinálja. A zsidó hagyomány szerint (a hagyomány alapja kiszámítható a Tórából) Mózes Elul hónap újholdján ment fel a Szináj hegyére, és csak Jajm Kippur végén jött le. Ez idő alatt vette át a két kőtablát és a Tórát. A Széfer Jecirá, a kabbala egyik kedvelt hivatkozási alapműve szerint minden zsidó hónap megfeleltethető egy zsidó törzsnek. Elul törzse גד, Gád, Jákob hetedik fia. Gád neve betűinek számértéke összesen hét. Gád neve magyarul annyit jelent: jó szerencse. Mindezek szerint Elul a szerencse hónapja. A hónap neve fedezhető fel a következő bibliai vers szavainak akrosztichonjában: אני לדודי ודודי לי azaz „én a kedvesemért létezem, s a kedvesem énértem” (Énekek

Dr. Frölich Róbert rovata

éneke 6/3). A hagyomány szerint e vers I.ten és Izrael kapcsolatát fejezi ki. Természetesen vannak törvények és egyéb szokások is, melyek csak ebben a hónapban érvényesek. Mivel ez a hónap az őszi nagyünnepeket megelőző hónap, így elkezdjük a felkészülést az ünnepekre. Minden reggel megfűjjuk a sófárt, jelezve, hogy közeleg a bűnbánat ideje. A hónap neve arameusul annyit tesz: keresni, és ez igazán illik e törvényhez, hiszen keresni kell minden lehetőséget, hogy I.ten megbocsássa vétkeinket. Ezért bocsánatot kell kérnünk mindazoktól, akiket év közben esetleg megbántottunk. A ראש השנה-t megelőző vasárnaptól, feltéve, ha legalább három nap van még az ünnepig (ha nincs, akkor az ünnep előtti második vasárnaptól) a reggeli imában bűnbánó és megbocsátásért esdő imákat, סליחות (szlichajszokat) mondunk. Szokás továbbá e hónapban ellátogatni szeretteink sírjához, s ott imát mondani. E szokás alapja, hogy az őszi ünnepek az élet és a halál jegyében telnek, s a temető és elvezített szeretteink emlékeztetnek bennünket önnön halandóságunkra.

Időutazás Elulban

Az alábbi összeállításunkban – a teljesség igénye nélkül – felsoroljuk az Elul hónapban történt fontosabb, érdekesebb eseményeket. Miután Elul a szerencse hónapja, így ezúttal többségében a jó, a számunkra kedvesebb dolgokról ejtünk szó

Elul 2.

Franciaországban mérgezés vádjával megégetnek 160 zsidót (1321) Lengyelország és Litvánia jogokat ad a zsidóknak (1447) A pápa elrendeli a Talmud összes példányának elégetését (1553) A Sulchan Aruch első nyomtatott változata (1555)

Elul 3.

A budai zsidók engedélyt kapnak arra, hogy otthonukban i.tentiszterletet tartsanak, de csak rabbi nélkül... (1787)

Elul 5.

Mussolini törli az olasz zsidók polgári jogait (1938)

Elul 7.

Hannoverben egyenlő jogokat kapnak a zsidók (1848)

Elul 8.

Véget ér a rómaiak elleni ellenállás, Jeruzsálem felső városának falai meggyengülnek (70)

Elul 9.

Ramban (Nahmanides), - Maimonides követője – megérkezik Jeruzsálembe, és nem sokkal később újraéled a zsidó közösség (1267) A zsidó tanárokat és diákokat kitiltják az olasz iskolákból (1938)

Elul 10.

A budai zsidók túlélnek egy támadást, ezért ezt a napot Purimként ünneplik meg (1684)

Elul 13.

New York-ban a zsidók petíciót nyújtanak be, hogy szabadon gyakorolhassák vallásukat, ám a kormányzó megtagadja, mert a vallásszabadság csak a keresztényekre vonatkozik (1695)

Elul 14.

A legrégebb fennmaradt ketuba Western Hemisphere-ből (1643)

Elul 18.

Az etióp zsidók e napon emlékeznek Ábrahám, Izsák és Jákob halálára

A Gólemet készítő prágai Löw rabbi (Maharal) Jahrzeitje (1609)

Elul 19.

Charles Lindbergh antiszemita beszéde a rádióban (1941)

Elul 20.

VI. Károly kiutasítja a zsidókat Franciaországból (1394)

Elul 21.

Létrehozzák az első gettót Lengyelországban (1939)

Elul 22.

Az első zsidó katonai alakulat a modern korban – Zsidó Ezred a Lengyel Forradalmi Hadseregben (1794)

Elul 23.

Megégettek egy szerzetest, mert áttért a zsidó hitre (1553) Az első zsidó tábori lelkész az USA hadseregében, Rabbi Jacob Frankel (1862)

Elul 24.

A II. Szentély építésének előkészítésének kezdete (i.e. 520)

Elul 25.

A Teremtés első napja Nehemiás befejezi Jeruzsálem falainak újjáépítését (444)

Elul 26.

Peter Stuyvesant kitiltja a zsidókat a hadseregből (1655)

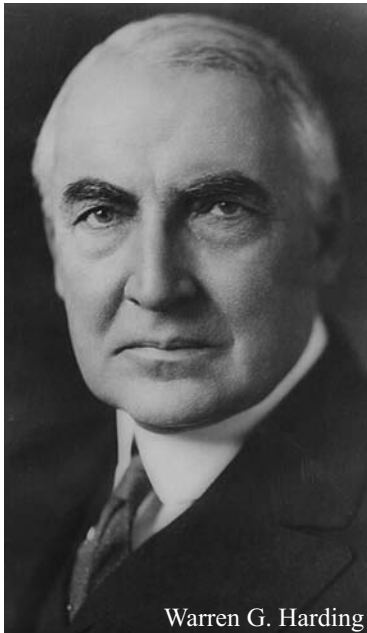
Elul 27.

Frankfurtból elűzik a zsidókat (1614)

Elul 28.

Az első zsinagóga Dél-Afrikában (1849)

Warren G. Harding, az Egyesült Államok elnöke a Kongresszus elé terjeszt egy nyilatkozatot, hogy engedélyezzék Palesztinában a zsidók hazájának létrehozását (1922)

Warren G. Harding

Elul 29.

Franciaországban teljes jogot kapnak a zsidók (az első európai ország, amely ilyen liberális jogszabályt alkot) (1791)

5774. Elul 3. | 2014. augusztus 29. | a Dohány utcai körzet havilapja | Pesti Sólet

Kántorkoncert Fekete Lászlóval

Nyertesek, megoldások

Előző számunkban a Zsidó Nyári Fesztivál szervezőivel közösen játékra invitáltuk Önöket. Soha ilyen sok–húsznál is több - megfajtést nem kaptunk még, ráadásul a többség hibátlanul válaszolt.

A nyertesek: Enten Györgyné, Friedháber Tibor, Garai Ágnes, Hunt Edit, Izsák Anikó, Littner Judit, Szende Györgyi

Kérdések/Válaszok:

- Ki az a montreáli művész, akinek dalait Zorán szeptember 4-i koncertjének repertoárjára tűz? **Leonard Cohen**
- Melyik a capella formáció tagja volt László Boldizsár? **Cotton Club Singers**
- Ki a vendégzereplője újév váró kántor koncertünknek? **Jerusalem Academy Chamber Choir**
- Melyik évben kapott Kossuth-díjat a zenekar vezetője Jávori Ferenc „Fegyva”? **2014**
- Mi a címe Bródy János 2011-ben megjelent nagylemezének? **Az Illés szekeren**

Sziget a csúcson

Történetének legtöbb látogatóját számlálta idén a Sziget: 415 ezren voltak kíváncsiak a megújult Fesztiválköztársaságra. Nemcsak a bérletek fogytak el előre, de napi látogatócsúcsot is hozott az idei fesztivál: csütörtökön 85 ezres teltház volt.

Az öt éve tartó látogatószám csökkenés után fordulatot vett a Sziget utáni érdeklődés. Utoljára 2009-ben volt olyan nap, hogy a Sziget kapujára kítették a „megtelt” táblát és ez az év tartotta eddig a csúcsot 390 ezer látogatóval. Bár a fesztivál esküvői sátrában naponta tucatjával kötnek házasságot a látogatók, a Sziget eddigi történetében először, valós anyakönyvvezető előtt kötöttek házasságot. A Sziget karácsonyi kívánság akcióján jelentkezett egy pár, amely ott szeretett volna egymásnak igent mondani. Rendhagyó az egész történet, hiszen az ifjú ara kérte meg ura kezét, s végül a Szigeten hivatalosan is egybekeltek. A szervezőktől egy örök bérletet kaptak nászajándékba, hogy mindig ott ünnepelhessék házassági évfordulójukat. Boldog lehet, aki visszakapta elveszettnek hitt cuccait. Egy svájci lánynak a pénztárcája került meg, összes iratával, 70 ezer forinttal és némi svájci frankkal. De a talált tárgyak osztályára leadtak komplett utazótáskát, telefonokat, ipodokat és fényképezőgépeket, de még kemping széket és fél pár fülbevalót is. Akad, aki elvesztett naplóját kaphatja vissza, csak menjen érte.

Shana Tova címmel újévváró kántorkoncertnek ad otthont zsinagógánk. De nem csak ezért érezheti magáénak a Dohány körzet a Zsidó Nyári Fesztivál ezen programját (szeptember 1. 19:00), hanem azért is, mert a fellépők között olvashatjuk főkántorunk, Fekete László nevét, s közreműködik még Dobszay Péter (orgona), illetve Neumark Zoltán (zongora) is. E rangos esemény a zsidó liturgikus zene kincseibe avatja be a hallgatóságot a közelgő Újév ünnepének - Rajs Hásónó - köszöntésére. A hangversenyen kántorokat, kórust, orgonaszólót hallhatunk, olykor egy művön belül is: tradicionális dallamok és műzenei feldolgozások a szertartások követőinek és a koncertvilág számára egyaránt különlegességekkel szolgál. A művészek, kántorok és a csodálatos kórus végig vezet minket korokon, időkön át, az ősi imák tradicionális, és modern hangszerelésű előadása által. Ezen az estén a zsidó liturgia dallamai nem csak a vallásos közösséghez szólnak, hanem minden emberhez, hallgatóhoz, aki vágyik a megtisztulásra, az igaz életre, és a megbocsájtásra. Jó szórakozást, és legyenek beírva a jók, és igazak könyvébe! Shana Tova! Főkántorunk, Fekete László mellett színpadra lép: Nógrádi Gergely, a Frankel Zsinagóga kántora; Zucker Immánuel, a Hunyadi téri körzet kántora; az 1969-ben alapított 30 tagú Jeruzsálemi Akadémiai Kamara Kórus, Stanley Sperber karnaggyal.

Jegyek még korlátozott számban kaphatóak 3 200.-, illetve 5 200.- forintos áron. A Fesztivál részletes programjáról és a jegyvásárlásról a www.zsidonyarifesztival.hu oldalon tudhatnak meg többet.

A Zsidó Nyári Fesztivál koncertjei a Dohányban

Szokás szerint augusztus utolsó vasárnapján, azaz két nap múlva kezdődik a 17. Zsidó Nyári Fesztivál. Miként arról már korábban írtunk, a hagyományokhoz híven, idén is az esemény kiemelt helyszíne lesz zsinagógánk, amely több rendkívüli koncertnek ad otthont. Ismétlésként közreadjuk, hogy mikor és milyen programokat rendeznek a Dohányban.

2014. augusztus 31. (vasárnap) 19:00

Kérdezem a csillagokat –
a Budapest Klezmer Band koncertje

2014. szeptember 1. (hétfő) 19:00

SHANA TOVA – Újév váró kántor koncert

2014. szeptember 3. (szerda) 19:00

Budapest Bár – Klezmer plusz...

2014. szeptember 4. (csütörtök) 19:00

Zorán – Volt egy tánc...

2014. szeptember 7. (vasárnap) 19:00

Bródy János koncert

I M A R E N D			
Hétköznapi: 7. ³⁰ -kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 18. ⁰⁰ óra, helyszín a Talmud-Tórában.			
Az esti ima előtt fél órával sakkal, kártyával, kávéval és teával várjuk híveinket!			
Péntek esti ima: 18. ⁰⁰ -kor a Dohány Templomban.			
Szombat reggeli ima a Dohány Templomban: Sachrisz: 9. ³⁰			
Tóraolvasás: 10. ⁰⁰ Muszáf ima: kb. 10. ⁴⁵			
Vasárnap reggeli ima: 8. ⁰⁰ -kor, esti ima: 18. ⁰⁰ -kor, mindkettő a Talmud Tórában.			
A péntek esti kiddust, illetve a szombat délutáni sálesüdeszt szintén a Talmud-Tórában tartjuk.			
Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:			
augusztus 30.	18. ⁰⁰	szeptember 13.	18. ⁰⁰
szeptember 6.	18. ⁰⁰	szeptember 20.	18. ⁰⁰
www.dohany-zsinagoga.hu			

Berlin visszaszámol és várja a 2015-ös Maccabi Eb vendégeit

Kevesebb, mint egy év múlva, július 27-én rajtolt és augusztus 5-ig tart a következő Maccabi Európa-bajnokság, Berlinben. A német fővárosban már most rendkívüli módon készülnek, a várhatóan 2 000 sportolót vonzó eseményre, az Olimpiai Parkba. A versenyek kezdetéig igyekszünk rendszeresen beszámolni az előkészületekről és a magyar csapattal kapcsolatos hírekről.

Az első Maccabi Eb-t még 1929-ben rendezték, Prágában. A következőt, egy évvel később, Atwerpenben. A II. világháború tán sokat kellett várni a harmadikra, amelynek végül 1959-ben Koppenhága adott otthont. Azóta, akár csak az olimpia, négyévente vetélkednek Európa zsidó sportolói.

A berlini szervezők a német-izraeli diplomáciai kapcsolatok felvételének 50. évfordulója előtt is tisztelegni kívánnak az eseményről. Ebbe illeszkedik be az is, hogy Izrael március 25-én, hazai pályán megmérkőzik az aktuális világbajnok, német labdarúgó válogattal.

A jövő évi európai
Maccabiah résztve-
vői Berlinben,

az Olimpiai Parkban, az 1936-os olimpia színhelyén... csatázhatnak az érmekért. Ott, ahol sok-sok náci legnagyobb bánatára rengeteg zsidó sportoló állhatott nem csak a dobogóra, de annak is a legmagasabb fokára. /A magyar bajnokok: Csák Ibolya, Elek Ilona, a duplázó Kabos Endre, Kárpáti Károly./ De itt remekelt a Jesse Owens is. A fekete fiú győzött 100 és 200 méteres síkfutásban, a 4X100-as váltóban és távolugrásban.

A Parkban (a mellékelt „térképen” is látható) szinte nincsen olyan sportág, amelyet ne lehetne ott lebonyolítani – több csarnok, uszoda, futball-, és gyepelbapálya is van. De a díjlovaglók is élt mérhetik össze tudásukat. Míg a megnyitót az Erdei színpadon (Waldbühne) rendezik, amely

BERLINI OLIMPIAI PARK

nagyjából 20 ezer néző befogadására képes. S az elmúlt időben számos ismert együttes koncertjének is házigazdája volt, de adtak itt koncertet a Berliini Filharmonikusok is.

A szervezők már közzétettek egy invitáló kisfilmet a youtube-on, amely arról szól, hogy a német főváros mennyire várja a vendégeket. De létrehozták a Játékok Facebook oldalát és honlapját is, s mindkettő rengeteg érdekeséget, illetve információt tartalmaz a jövő évi találkozóról. Elindult az önkéntes program is. A területért felelős vezető, Mona Meron nyáron például Csehországban töltött több napot és sok új önkéntest toborzott. Az eseményen több ország fiataljai, így magyarok is részt vettek. Sőt, Mona, Berlinben találkozott a raszalyi Maccabi

Játékok egyik finn segítőjével, aki jövőre is ott lesz. Aki a fentieket olvasva kap kedvet, megnyugodhat, Magyarországról is lehet jelentkezni a volunteers@emg2015.org email címen.

(sch)

9. A Reichssportführer egykori szolgálati villája

10. Annaheim

11. Dobóstadion

12. Orvosi rendelő

13. Berlini Sportmúzeum (levéltár)

14. A német sport háza

(kiállítások)

15. Hertha BSC irodá

16 Keleti kapu

17. Gvenlabda pálva

18. Lovas nálva

19. Alaquítkanu

20. Marchhof

21. Berliini sportszövetség

22. Stadionterasz étterem

Ki is volt valójában Róbert bácsi...

1925 elején hiába álltak hosszú sorok a budapesti szegényeknek meleg ételt biztosító inségekonyhák előtt: a Székesfőváros vezetése beszüntette a működésüket. A helyzet óriási szociális feszültségekkel fenyegetett, hiszen addig naponta 60-70 ezer ember kapott ingyen kosztot a fővárostól. Sipőcz Jenő polgármesternek kapóra jött, hogy egy különös üzletember felajánlotta, hogy a város helyett ő maga fog ingyenes népkonyhát felállítani.

A hollandiai vagyonára hivatkozó, török állampolgárságú, de oroszos ruhát viselő öregúr megkapta a város kihasználatlan tábori konyhai eszközzeit, s nem sokkal később már az ő Kálvin téri ingyenkonyhája előtt álltak sorba a budapesti nincstelének. Robert Feinsilber, vagy ahogy rövidesen nevezték, Róbert bácsi, hamar megkerülhetetlen szociális intézménnyé nőtte ki magát. A szegények apostolaként írt róla a sajtó, amíg 1930-ban tiltott uzsoratevékenység gyanúja miatt ki nem utasították az országból. Önzetlen népbarát volt, vagy szélhámos? Vélhetően mindkettő. Már gyermekkorra is kalandok sorozata volt. Zsidó aranyműves családban született 1865-ben az Oszmán Birodalomhoz tartozó Jemenben. Édesanyja csupán 12 éves volt, amikor teherbe esett egy 13 éves fiútól. A két kamasz elhatározta, hogy elszökik otthonról. Egy Jaffába induló gőzhajóhoz veztek, amikor beindult a szülés, és a csónakban megszületett kisfiuk. Ha Róbert később, nemzetközi vizeken születik, valószínűleg nem kapja meg a török állampolgárságot, amely később megmentette az életét.

A szülők Jaffában ékszerészként dolgoztak, majd amikor kis vagyont gyűjtöttek, Hollandiába költöztek, ahol foglalkozásuk után az anya felvette a Feingold, az apa pedig a Feinsilber nevet. A család amszterdami gyémántkereskedőkkel kezdett üzletelni, és hamarosan maguk is tekintélyes vagyont gyűjtöttek. A cseperedő Robert nem érzett kedvet az aranyművességhez, s inkább szülei pénzén utazgatott. Sorsát oroszországi utazása pecsételte meg: eljutott Lev Tolsztoj Jasznaia Poljana-i birtokára, teljesen az író hatása alá került. Európai ruháját orosz ingre, zsidó vallását egyfajta tolsztojánus kereszténységre cserélte.

Ettől kezdve a szegények és elesettek támogatását tekintette fő céljának. Oroszország után az Osztrák-Magyar Monarchiában telepedett le. Nem tudjuk, mikor került Budapestre, de már az 1910-es években találkozunk a nevével.

Szó szerint embermentő munkával kezdte: a budapesti rendőrfőkapitány alkalmazásában öngyilkosjelölteket kellett lebeszélnie szándékukról. 1916-ban már saját otthonot hozott létre öngyilkossági kísérletet túlélt nők

számára, a világháború után pedig magyar hadifoglyok felkutatását és hazautazását szervezte Oroszországból. A 20-as évek gazdasági válsága őriási munkanélküliséget és szegénységet hozott. Budapestre özönlöttek a rászorulóak, és mindennaposá váltak a fővárosi ingyen konyhák előtt kígyózó sorok. Amikor 1925-ben a városvezetés bejelentette, hogy nem tudja tovább finanszírozni az ételosztást, Feinsilber Róbert jelentkezett polgármesternél, hogy átvénné a népkonyhák üzemeltetését. A Főváros pénz nem biztosított, de engedélyt adott szeretetadományok gyűjtésére. Azonnal megmutatkozott Róbert bácsi zseniális szervezőképessége. Sorban megállapodott a budapesti piacok üzemeltetőivel és a vendéglősökkel, hogy zárás után összegyűjti az el nem adott, romlandó árut. Később a lak-tanyák ételmaradékát is ő szállíttatta el. A sorban álló rászorulóak közül jó beszédű fiatalokat választott ki, akiket adománygyűjtő ügynökökké kép-zett ki. Ők jártak támogatásért a Róbert bácsi címlistájából megadott gaz-dagokhoz, méghozzá előre tervezett stratégia mentén. Ha Horthy Miklósné ezer pengőt adományozott, az ügynökök azonnal az arisztokra-tákat keresték fel a hírrel, akik mind túl akartak tenni a kormányzónén. Amikor egy gyáros nyúlt mélyebben a zsebébe, akkor a nagypolgárok kö-zött indított adományozói versenyt. A nem szívesen jótékonykodó, de ür-hatnám vendéglősöknek és kereskedőknek pedig azt ígérte, hogy elintézi: beírják nevüket Budapest Aranykönyvébe. Hamarosan már négy helyen mérte a meleg ételt Róbert bácsi, aki néhány év múlva újabb jótékonyági programot indított el. Létrehozta az „Öngyilkosokat Az Életnek Meg-mentő Irodát”, amely egyfajta ingyenes lelkisegély szolgálatként műkö-dött. Tíz embere foglalkozott a Turul-madárról lehozott, vagy gyomormosáson átesett öngyilkosjelöltekkel, akiket megpróbáltak eltéri-teni szándékukról. A sajtó imádta Róbert bácsit, a Magyarság című lap még az életrajzát is megjelentette 1929-ben. Évekig nem kérdezett rá senki, miből tartja fenn az irodát, miből fizeti a szakácsokat, fuvarosokat és ételosztókat, ahogy arra sem, miből telik neki rendszeres külföldi uta-zásokra és négyszobás lakásra a New York palotában.

A botrány 1930-ban tört ki, amikor egy kereskedő testvérpár feljelentést tett Róbert bácsi ellen azért, mert uzsorakamatra adott nekik nagy összegű hiteleket. A feljelentés szerint Feinsilber Róbert - Londonban élő lánya nevében - 25%-os kamatra adott kölcsön 25 ezer pengőt. Amikor a kölcsönt nem adták meg időre, elárverezette a testvérek Klauzál téri bérházát. A feljelentés nyomán kiderült, hogy a szegények jötevője a kevésbé szegényekkel nem volt annyira lágyszívű. Rendszeresen adott kölcsön nagyobb összeget, és tiltott hitelezési tevékenységből úgy meggazdagodott, hogy 1930-as vagyonvizsgálata szerint hét budapesti bérház és két családi ház mellett Bécsben 150 ezer pengős, míg Londonban egymillió pengős megtakarítással rendelkezett. A nyomozás végül vádemelés nélkül zárult, azzal a nyakatekert indokkal, hogy Feinsilber Róbert török állampolgárként nem vonható felelősségre. Így csak kiutasították az országból.

A szegények maradtak, a „szegények apostola” távozott. Róbert bácsi azonban nem ment messzire, Bécsben telepedett le. Hamarosan Onkel Robert néven nyitott öngyilkosokat segítő irodát, az osztrák rendőrség is együttműködött vele. Egy idő után itt is kitört a botrány: kiderült, pénzzavarba került gazdag kereskedőknek nyújtott magas kamatra hitelt. A botrány nyomán őt felkereső magyar újságíróknak ekkor nyilatkozott budapesti éveiről: „nem a szegényektől loptam, mert nekik mindig megadtam, ami kellett, csak okosan gazdálkodtam azokkal a morzsákkal, amiket a gazdagok juttattak”.

Róbert bácsi további életéről keveset tudunk. Török állampolgársága segített neki túlélni a zsidóüldözést, de ekkor már nyoma sem volt egykori vagyonának. 1945 után hajléktalanként keresett szállást, végül egy bécsi asszonynál kapott egy kis szobát. Több mint tíz évet élt még teljes magányban. Végül, 92 évesen halt meg egy elmeotthonban. Nem tudhatta, hogy a budapesti szegények, akiknek egykor enni adott, még sokáig emlegették jótévedőjükként.

Kántorkonferencia Budapesten

Június közepén Budapest adott otthont a soros, egyhetes Kántorkonferenciának, amelynek Schwezoff Dávid – a BZSH azóta megválasztott új ügyvezető igazgatója - volt a(z egyik) főszervezője. Fővárosunkba a világ majd száz kántora jött el, ami azért is nagy szó, mert a rendezvényt eddig mindig Angliában tartották. /A visszajelzések szerint mindenki jól érezte magát, és szívesen jönne ismét Budapestre./ A vendégek természetesen ellátogattak a Dohány utcába, zsinagógánkba, amely lenyűgözte a megjelenteket. De voltak a Bethlen és a Rumbach zsinagógában is. Utóbbiba elkísérte őket Deutsch Róbert és dr. Frölich Róbert főrabbi is, s megjelentek fantasztikus élmény részesei lehettek. Ugyanis 50 év után először hangzott el a Kádís a Rumbachban.

MEGHÍVÓ

Időben szólunk, ne szervezzen más programot
szeptember 14-ére.

Írja be naptárába: a Bethlen téri és a Dohány utcai körzet
szeretettel meghívja Önt és családját
hagyományos évváró lecsópartijára,
15 órától, a Bethlen téri zsinagóga hátsó udvarában.

A szokott finom ételek mellett programok
is várják az érdeklődőket.

A jó hangulatról Zsoldos Gábor (Dedi) és zenekara,
a Cats gondoskodik.

S természetesen ezúttal is
lehet majd sorsjegyet venni – és nyerni.

Sok szeretettel várunk mindenkit.

Pesti Sólet menü a Laky Konyha receptjei alapján

Becsinált csirkeleves 10 főre

Hozzávalók: 2 kg csirkemell, 2 kg leve-szöldség, 0,2 kg margarin, 0,1 kg liszt, 4 csomag petrezselyemzöld, só, bors
Elkészítés: Kockákra vágjuk a leveszöld-séget, majd megfuttatjuk margarinon. Közben összevágjuk a csirkemellet, sóval, illetve borssal ízesítjük. Miután megpárolódott a csirke és a zöldség, felengedjük vízzel. Megsőrítjük liszttel és az apróra vágott petrezselyemmel. Késze főzzük. Ízlés szerint ízesíthetjük egy pici citromlével is.

Töltött borjú dagadó 10 főre

Hozzávalók: 2 db borjú dagadó, 8 szikkadt zsemle, 2 fej hagyma, 0,25 kg csirkemáj, 1 csokor petrezselyemzöld, 4 db tojás, 8 ek. olaj, só, őrölt feketebors
Elkészítés: A húst felszúrjuk, míg a zsem-léket szokás szerint beáztatjuk. A hagymát finomra vágjuk. Olajat forrósítunk, megpirítjuk a hagymát. Sózzuk, borsozzuk, kicsit megpirítjuk, majd a végén beleforgatjuk az apróra vágott petrezselyemzöldet. Beletesszük a felcsíkozott csirkemáját, majd rövid ideig pirítjuk. Ha kihűlt hozzátesszük a tojásokat, illetve a kicsavart zsemleket. Kevés só, bors még mehet bele, majd lazán betöltjük a dagadóba. Bevarrjuk a végét, majd kiolajozott tepsibe tesz-szük. Öntünk rá kb. fél deci vizet és szorosan lefedjük alufóliával. Kb. 160 fokon sü-tőbe helyezzük egy órára. A fóliát levéve sütjük tovább, miközben a saját levével locsolgatjuk. Kisülés után kb. tíz percig pihentetjük. Felszeleteljük és burgonyapü-rével tálaljuk.

Rizsfelfújt 10 főre (páros)

Hozzávalók: 1,5 kg rizs, 6 db tojás, 5 db cit-rom héja, 0,05 kg vaníliás cukor, 0,4 kg kris-tálycukor
Elkészítés: A rizst vízben puhára főzzük, majd félretesszük hűlni. A tojás sárgákat ki-keverjük a kristálycukor 1/3-ával. A többi cukrot a tojásfehérjével kemény habbá ver-jük. Amikor kihűlt a rizs, hozzáadjuk a tojás sárgájához, majd a habbal lazítjuk. Kimargarinozott, kilisztezett tepsibe öntjük, és lassú tűzön, 170 fokon megsütjük. A rizsbe tehetünk mazsolát és gyümölcsöket is. Lekvárral vagy gyümölcs öntettel fogyasztjuk.

Jó étvágyat kívánunk!

Zsinagógák a nagyvilágból - Varsó

Képeslapok – képes történelem (XXXII. rész)

Két és fél éve, egy 1400 darabból álló magángyűjtemény segítségével járjuk be a világot, hónapról-hónapra bemutatunk egy-egy lapot, a hozzá tartozó ismeretekkel, érdekességekkel. A gyűjtemény az 1890-től 1945-ig megjelent, zsinagógákat ábrázoló, illetve a zsidósággal, a zsidó emberekkel, szokásokkal stb. foglalkozó lapokat tartalmazza. Lengyelországi túránk második állomásához értünk, amely nem más, mint Varsó.

A második világháborút megelőző években ez a város adta Lengyelor-szág második legnagyobb zsidó kö-zösségét szerte az egész világon! Varsóban a világegés előtt több mint, négyszáz imaház, zsinagóga állt a közösség(ek) rendelkezésére. Gyakori volt, hogy lakásokban ki-alakított imaházakban gyűltek össze a hívek. Ez több dolog miatt alakult ki így. Sokan, a legvalláso-sabbak közül ünnepnapokon nem akarták megszegni a vallási szoká-sokat, még azzal sem, hogy a közelben lévő zsinagógáig gyalogoljanak. Ok volt az is, hogy a zsidó lakosság nagy része szegény, házaló, kereskedő, iparos, munkás, földönfutókból állt, kiknek nem volt lehetőségük a drága, modern

már 100 éve létezik és alapítói len-gyel menekültek, galíciai zsidók voltak. A varsói zsidó közösség amúgy elég megosztott volt. A mai szóhasználatnál élve, ortodox zsi-dók voltak többségben, de a XIX. század végén bekövetkezett társa-dalmi, politikai változások elősegít-ték a reformirányzatok kialakulását. Ennek okán jöhetnek létre a lengyel állam által is elfoga-dott, megtúrt zsidó iskolák, kórhá-zak és jótékonyági egyletek, egyesületek is. Az 1800-as évek végén Európa emancipált zsidósága több ország-ban megkapta a jogokat, mint ahogy az már kiderült korábbi írá-sainkból is. Így épülhetett fel több csodálatos zsinagóga is, Cseh-or-

Zalman és Rifka Nozyk adományá-ból épült meg az első ilyen jellegű templom. Ez volt a Varsói Nagy Zsinagóga! Mint a képeslapon is jól látható, gyönyörű épület volt, amelyet Le-andro Marconi olasz építész terve-zett. Az épület nagyban követte a Varsói Filharmonikusok központjá-nak építészeti díszítését. A homlok-zat neoromantikus, és jelentős neobizánci elemeket tartalmazott. Az épület téglalap alakú volt, és há-romszintes folyosó rendszerrel lett kialakítva. Az átadás 1878. szeptember 26-án, a zsidó újév első napjára esett. Rövid időn belül Varsó zsidó kö-zösségének legfontosabb helyszí-névé vált.

épületek finanszírozására, de a kis lakás-zsinagógákban könnyen és olcsón berendezkedtek, ahol csalá-dias hangulatban töltötték el az imaidőket és az ünnepeket. Érde-kesség kedvéért érdemes megemlí-teni, hogy a Budapesten található, Teleki téri lakásimaház az egyik legrégebbi és még működő ilyen jellegű imaház hazánkban, mely

szágban, Magyarországon, Bulgá-riában és más országokban. A lengyel zsidóság ennek hatására kezdett komolyabb erőfeszítéseket tenni, hogy létrehozasson saját na-gyobb befogadóképességgel bíró, modern, a kor szellemének megfe-lelő zsinagógákat. Varsóban 1898 és 1902 között egy híres városi kereskedő házaspár

1923-ban az épületet felújították és egy félkör alakú kórus rész is helyt kapott. A világegés első kéznyoma 1939 szeptemberében érte el a zsi-nagógát, egy légítámadás során. A templom része volt a náci megszá-lás után létrehozott gettónak is. Elő-ször a németek a templomot istállónak és raktárnak használták. Csak közbevetőleg jegyzem meg a

hasonlóságot a Dohány utcai Zsina-góga történetével, ugyanis a néme-tek a mi templomunkat is hasonló célra „vették igénybe” ebben az időszakban. Sajnos az épület léte igen rövidre sikerült, mert csak 60 évig állhatott és szolgálhatta a kö-zösséget. 1943. május 16-án az SS a gettófelkelésért példát statuálva felrobbantotta a templomot. A háborút követő években a túlélő zsidóság csekély része ugyan visz-szatért Varsóba és megpróbálta újra indítani az életet -, ebben szerepelt a zsinagóga újjáépítésének terve is, de ebből az álomból semmi nem vált valóra. A maradék épülettorzót 1977 és 1983 között teljesen átépít-tette a Lengyel Kormány, és 1983. április 18-án már egy új szárnyal kibővített zsinagógát avattak fel, amely az ott dolgozó zsidó szerve-zeteknek adott otthont. S még egy adalék, egy érdekesség az egykori templomról. A korabeli fényképészeti technikák lehetővé tették volna a zsinagóga belső rész-leteinek a fotózását is, azonban ez nem valósult meg, nem valósulha-tott meg. A legvalószínűbb magya-rázata ennek az lehet, hogy az egykori imaház belső tereit olyan szorosan beépíthették, hogy az tel-jesen megakadályozta a fotózást! Az 1980-as években a környéken már nagy felhőkarcolók épültek, csak néhány emléktábla és a helyi útikalauzok emlékeztetnek az egy-kori templom jelenlétére. Mint ismeretes, jelenleg is működ-nek zsidó szervezetek Varsóban, azonban jelenlétük nem jelentős, tevékenységük inkább csak az or-szág imázsának segítségére hivatot-tak. A háborút túlélő zsidók nagyrészt Izraelbe és az USA-ba vándoroltak ki. Következő úti célunk a történelmi Magyarország lesz, amelyet szeret-nénk bebarangolni és meglátogatni a régi zsidó emlékeket, zsinagógá-kat, ahogy azt tesszük már majd három éve!

Izsák Gábor

Dési János

A pesti Wallenberg fotók sorsa

Wallenberg budapesti fotósa Veres Tamás (Tom Veres) volt. Életéről, kalandjairól viszonylag sokat tudunk, nem egy interjút adott a sajtónak. Most annak jártunk utána, miként maradtak meg 1944-45-ben, Budapesten készült képei.

– Wallenbergnek azért kellett a képek, hogy megmutathassa a világnak, mit művelnek Pesten, legyenek bizonyítékai a kegyetlenkedésekre. – mesélte nekem, még a kilencvenes évek elején, majd folytatta. - Leica gépet használtam, a filmgyárból szereztem vágott Superpan 19 DIN-es filmet. Édesapám műhelyében dolgoztam ki a felvételeket. A képekről jó néhány kópiát csináltam. (Egy másik visszaemlékezése szerint 12-t minden negatívról.) Valamikor november vége felé egy akcióról készült képsorozatot, nagyméretű pozitív kópiákat vitt laborjából Wallenbergékhez, amikor egy nyilas őrzőjrat ezekkel együtt majdnem elfogta. Ezután Wallenberg nem engedte kidolgozni a filmeket, hanem az előhívatlan tekerceket küldte el Svédországba. Amíg nem zárult be az ostromgyűrü a város körül ez sikerült is néhányszor. – És, mi lett a később készült képekkel? Az utolsó futárposta ugyanis minden valószínűség szerint 1944. december 8-án hagyta el Budapestet. – Az Üllői út 4. alatti védett házban bujkáltunk akkor, ez volt Wallenberg egyik központja. Egy nap egy belővéstől bedúlt a fal. Nekiálltunk menteni az embereket. A háztáskámat a filmekkel, a gépeimmel odaadtam egy barátomnak, hogy vigyázzon rá, amíg mi dolgozunk. Mire visszaértünk elszedték a zsákot tőle az oroszok De másként is vesztek el képek. A háború után közadakozásból emlékművet kívántak állítani Wallenberg hősiességének. A kigyóval viaskodó férfi stilizált alkotását Pátzay Pál készítette el, aki a talpazatra egy domborművet is készített Wallenberg portréjával. Utóbbihoz Veres nyolc, vagy tíz képet adott a művésznek. Sosem kapta vissza a fotókat - ahogy a szobrot is ledöntötték a felavatása előtt. De mi lett a többivel? Veres képeinek szerzősége az évek során elfelejtődött, Veres se nagyon tudta mi lett a fotóival. Ráadásul, 1956-tól az Egyesült Államokban kezdett új életet, így sokáig ő sem törődött ezzel. Pedig, ha valaki csak egy kicsit is foglalkozott volna vele, hamar a nyomára akadt volna, hogy a Wallenbergről és budapesti akcióiról származó ismert képeknek ő a fotósa. Érdekes, hogy a New York Times igen alapos írása (Eleonore Lester, Frederick E. Werbell, The Lost Hero of the Holocaust, New York Times, 1980, március 30), amely a korszakban elsőként hívta fel ismét a figyelmet Wallenberg hősiességére, Veres neve nélkül közölte a képeket. Pedig elég lett volna fellapozni Lévai Jenő alapművét Wallenbergről (a magyaron túl svéd kiadás is létezett), hiszen itt gondosan szerepel a képek alatt Veres neve. Mert azt mégsem várhattuk el az amerikai kutatóktól, hogy ismerjék Lévai Jenő cikkét, amely

1947. február 22-én jelent meg a Képes Figyelőben. E „történelmi cikksorozatban” Lévai a vészkorszak történetét idézte fel, s „Svédország még reménykedik Wallenberg visszatértében” című írásában, nemcsak a nevezetes, és azóta is

ismert majd’ összes Veres képet közölte, de a képek történetéről is adott némi információt: „Erről a csodálatos mentésről érdekes felvételeket készített Wallenberg házi fényképésze, Veres Tamás, aki valóban életével játszott, amikor kis gépével elhasította nyakszáján keresztül fotografálni merészkedett. Ugyancsak Veres felvétele örökíti meg, amikor Wallenberg az őbudai téglagyárakból kiszabadított védeniceit a nemzetközi gettóba kíséri. E szenzációs felvételek filmjei az ostrom alatt legnagyobbbrészt megsemmisültek. Stockholm-ban, a svéd Külügyminisztériumban Wallenberg jelentéseinek mellékleteképpen e felvételek egyetlen kópiája maradt fenn. Ezek közül néhányat itt közlünk. Sajnos, a Hegyeshalmi halálút-ról készített felvételek elvesztek.” Azt tudjuk, hogy Wallenberg legutolsó jelentése diplomáciai futárral 1944. december 8-án hagyta el a várost, s ehhez mellékelte fotókat is. Többkevésbé azt is tudjuk, melyeket. Ismereteink szerint elsőként egy kis füzetben publikálták mindezt. Svédül 1987-ben, az angol fordítás 1988-ban jelent meg. Raoul Wallenberg – csak ennyi áll a címlapon, kiadó „Swedish Institute”. Az inkább prospektusra emlékeztető kiadvány mögött, minden valószínűség szerint, a svéd külügyminisztérium állhatott. Nagyon röviden összefoglalják Wallenberg életét és budapesti tevékenységét, Ezután jön számunkra a lényeg. Két dokumentumot is közlétesznek, amelyek

Wallenberg küldött Budapestről a stockholmi Külügyminisztériumba. A dátum 1944 decembere. Az első részletesen leírja, miként szervezték meg az egészségügyi ellátást, az élmezést, a mindennapi életet a svéd védettek számára. A német nyelvű szöveget illusztráló, jó pár beállított fényképet is tartalmaz. Nincs információnk arról, hogy ezeket ki készítette, akár Veres is lehetett, de a fotók túlzottan nem érdekesek, beállított fotók arról, amit valaki nagy fazekakban főz, vagy egy konzervdobozt helyez el egy polcon, ahol már jó pár másik is áll. A másik melléklet a követség fejlődés levélpapírján, már svédül, a magyarországi zsidók helyzetéről szól, Wallenberg aláírásával. Ehhez csatolták – legalábbis e kiadvány szerint – Veres két, a Józsefvárosi pályaudvaron, illetve a munkaszolgálatra hurcolt menetről készült három képét. A szöveg ugyan a hegyeshalmi halálmenetről szól, a képek jól láthatóan Budapesten készültek. Szerepel még egy kettős portré két csinos ifjú hölgyről, amely még a menet előtt készült – nyilvánvalóan valamikor a békeidőben, illetve a halálmenet után, amikor meglehetősen szörnyű állapotban van, már ránézésre is. Ezen „előtte-utána” képsorozat kivételével, a többi a megmaradt Veres-fotók rendszeresen, azóta is megjelenő részéhez tartozik. (És, miután Lévai Jenő könyvében pontosan feltüntette a portré- képek forrását, tudjuk ezek is Veres Tamás fotói.) A svéd embermentő december 8-án írt utójára édesanyjának, a levélhez két Veres Tamás készítette fotót csatolt „Munkatársaim és beosztottam körében látsz rajtuk íróasztalom mellett” – ez az, ami még megmarad mai tudásunk szerint Veres 1944/45-ös munkáiból.

Várkonyi Tibor

Menekülő francia zsidók

Erecbe, Izrael földjére, az utóbbi hónapokban áramlanak a francia bevándorlók. Két közvetlen veszedelem fenyegetését észlelik. A közelmúlt választásain mind nagyobb mértékben előretör a Nemzeti Front, a francia szélsőjobboldal, amelynek új vezetője, Marine Le Pen, a pártalapító leánya igyekszik ugyan bizonygatni, hogy ő szakít atyja radikális antiszemitizmusával, ennek ellenére francia földön is terjed a vad zsidóellenesség.

Nem teljesen új jelenség, mert amióta a franciák kivonultak Észak-Afrikából, az ottani arab lakosság menekültáradata áramlik francia földre. A számukat már milliókban mérik, de a Hamasz rakétamerényleteinek közvetett hatására, vadabb és nyíltabb lett gonoszkodó föllépésük. Arab bevándorlók többezres tüntető tömegei vonulnak immár rendszeresen Párizs és más nagyvárosok zsinagógái elé, öklüket rázva antiszemita jelszavakat üvöltöznek, gyakran hangzik el az a jelszó

is, hogy „Hitler nem végezte el a munkát, koszos zsidók!”, de voltak már súlyosabb incidensek is. A fölbőszült arabok tetteleg inzultáltak és megsebesítettek útjukba eső zsidókat, nem francia földön, hanem Brüsszelben, az ottani zsinagógánál robbantottak, halálos áldozat is volt. A súlyosbodó helyzet nyomán, több francia vállalatnál a megdöbbsent zsidók fölmondanak, teljes családjukkal izraeli bevándorló vízumot kérnek, letelepednek, ott őhajtják folytatni életüket. Egzisztenciát teremtenek, az a vágyuk, hogy a szabad Izraelben a gyermekeik már szorongás nélkül, új életet kezdhessenek. Öttagú francia zsidó család, Marc, az apa, Sylvie, az anya és három fiúk, (a legidősebb tizenhat éves, a legkisebb öt) érkezett Haifába július elején. Marc kijelentette, „munkahelyünkön korábban senki sem tett ránk megjegyzést, hogy zsidók vagyunk, de amikor arabok gúnyosan mertek szólni hozzánk, jiddis kiejtést mimelve, eldöntöttük, hogy megyünk”. Pedig tisztos otthont hagytak ott a Földközi-tenger francia partján, korábban nem voltak vallásosak, de most ilyen környezetbe igyekeznek beilleszkedni. Igaz,

olyan helyen kaptak új otthont, ahová nem érnek el a Hamasz rakétái, 150 kilométerre a harci övezetektől. Nyomban intenzív tanfolyamokra iratkoztak be, hogy mihamarabb elsajátítsák a héber nyelvet, kezdik felejtetni, amikor első ízben látták maguk körül fenyegetni az arab tüntetőket, már pedzették egymás között, „megyünk”. És hozzátették, „hatmillió zsidó elpusztítása után egyáltalán hogyan jut eszükbe, hogy kétségbe vonják Izrael létének törvényességét”.

érezzük magunkat”. Meghatódtak a fogadtatástól is. A gyerekek érkezéskor kis kék-fehér zászlócskákat kaptak, személyazonossági igazolványt, lelkesen énekeltek el a még alig ismert Hatikvát, az izraeli nemzeti Himnusz. Az izraeli politikusok szerint az eddig megérkezett franciák száma 2004 óta elérte a félmillió. Azt várják, hogy 2017-ig további félszázezer érkezik. Gyorsítják az orvosi, tanári, könyvelői és egyéb diplomák elismerését, hogy ezzel is könnyebb legyen a beilleszkedésük. Érdekes jelenség, hogy egyesek egy mégis háborús állapotban élő országban máris viszonylag nagyobb biztonságban érzik magukat, mint korábban francia földön, ahol harapófogó szorításában hitték magukat, a terjeszkedő Nemzeti Front, a fokozódó antiszemitizmus, az Izrael létét kétségbevonó szélsőbaloldal és az integrista muzulmánok között. Az új viszonyokról a Le Nouvel Observateurnek, a párizsi baloldali hírmagazinnak nyilatkozott Michel Wieviorka kutató, több sikerkönyv szerzője. A legnagyobb kiadónál 1992-ben jelent meg „A fajvédő Franciaország” című tanulmánya, 2005-ben „Az antiszemita kísértés”, az idén pedig „Lecke a fiataloknak az antiszemitizmusról” című kötete. Arra a kérdésre, hogy igazuk van-e a francia zsidóknak, akiket aggasztanak a francia földön élő palesztinok mind nagyobb számú zsidóellenes tüntetése, azt felelte, „ott, ahol a zsidók külső jelek nyomán könnyebben azonosíthatók, ott jogos a szorongás. Ilyen város volt Sarcelles, ahol több a zsinagóga és a zsidó iskola, és ahol a szélsőséges arab tüntetések teljesen elfajultak. A félelem azonban jóval enyhébb ott, ahol kisebb a zsidó közösség, nagyobb a laicitás, a vallás nem annyira elterjedt, ahol kevésbé észlelhetők külső jelek. Ő maga úgy véli a legújabb kivándorlási hullámot óvatossában kell megítélni. Annyi kétségtelen tény – fűzte hozzá -, hogy a nyílt antiszemitizmus mostanában olyan körökben is jelentkezik, ahol ennek korábban nem volt nyoma. Arra a kérdésre pedig, hogy ebben a jelenségben mennyi lehet az iszlám szélsőség tömeges franciaországi fölbukkanása, Wieviorka azzal válaszolt, „a problémának ez a lényege. Az iszlám radikalizmus erőteljesen antiszemita”. Hivatkozott egy amerikai pszichiáterre, aki Pakisztánban az Al Kaida köreiben kutatott, és arra a következtetésre jutott, hogy ezek olyannyira gyűlölik Izráelt, ami leírhatatlan. Arról pedig, hogy igaza van-e a francia politikai vezetésnek, amikor betilt egyes palesztin tüntetéseket, úgy vélekedett, a baj a következtetlenséggel kezdődik. Azzal, hogy egyszer engedékenyek, máskor szigorúbbak. Ez a legfontosabb szemrehányás, ami a párizsi kormányzatot joggal illetheti.

Kunos: tetszik a munka, és jól érzem magam a bőrömben...

Július 10-én választották a MAZSIHISZ ügyvezető igazgatójának körzetünk tagját, elöljáróját dr. Kunos Pétert. Az elmúlt időszak tapasztalatairól, a tervekről és sok egyébről beszélgettünk Péterrel.

– Essünk túl a nehezen, számítottál arra, hogy a majd húsz éves ügytől lesz megint minden hangos?
- Köszönöm a kérdést, így legalább itt is elmondhatom. Biztos voltam abban, lesznek páran a közgyűlésen és még inkább a sajtóban, akik előveszik a két évtizeddel ezelőtti Agrobankos történetet. Ezért a közgyűlések előtt, a bemutatkozó anyagban elébe mentem az ügynek – kezdte a MAZSIHISZ új ügyvezető igazgatója. – Mindent megvallottam, mégpedig büszkén. S elmagyaráztam miért. Most hozzáteszem, ennek ellenére ez a régi történet végigkíséri az embert a hátralévő életében. Az általam barátinak tartott hetilapban is úgy írtak mindig rólam, a börtönviselt bankár. Ezzel kapcsolatban nekem az elmúlt időszakban nem voltak lelki problémáim azon kívül, hogy egyik érában sem éltek túl gyakran azzal a lehetőséggel, hogy tapasztalt gazdasági és pénzügyi szakember vagyok.
- Ma mindazt, ami miatt meghurcoltak, egyetemen tanítják...
- Még visszatérve az előző kérdésre, leginkább attól félt mindenki, hogy kikezdi miattam. És nem minden alap nélkül félték. Talán még sokan emlékeznek rá, akkoriban egy különleges banki biztosítérendszer alkalmaztunk az igen kockázatos hosszú lejáratú Egzisztencia hitelezés területén. Több innovatív munkatárssal együttműködve alakítottuk ki ezt a konstrukciót. Köztük több jogász volt, és soha egyikük sem hívta fel a figyelmemet, hogy ez büntetőjogilag valaha is releváns lehet. Mentségükre szóljon, a néhai Békés Imre professzor, minden hazai büntetőjogász nagy tanítómestere, megismerve a történetet, azt állította, hogy én ebből patyolat tisztán kerülök ki. Az, hogy mintegy ötven tárgyalási nap után, első fokon felmentettek, bizonyítja, nem egyértelműen megítélhető esetről volt szó. A bíróság meggyőződött arról, ha ezt a fajta biztosítérendszer nem alkalmazzuk, akkor jogosan vádolhattak volna hűtlen kezeléssel. A másodfok pedig egy szörnyű mellélövés volt. Az engem elmarasztaló ítélet kapcsán tudom, minden áron meg kellett védeni az igazságszolgáltatás presztízsét és meg kellett gátolni, azt, hogy a bank tulajdonosait az elsenvedett veszteségeikért kártalanítani kelljen. Arra büszke vagyok, hogy az ilyen és hasonló megoldásokat tanítják, és ma már sok helyen alkalmazzák is.
– Mi vitt rá, hogy indulj a MAZSIHISZ, illetve BZSH ügyvezető igazgatói tiszttségéért?
- A legutóbbi általános választáson megtiszteltek azzal, hogy mindkét helyen számvizsgáló bizottsági tagnak választottak. A BZSH-ban a tagok döntése után én lettem az elnök. S az elmúlt három év során rengeteg ismeretre tettem mindkét szervezet gazdasági, pénzügyi helyzetét illetően. Jó néhány javaslatunk volt megtakarításokra, a veszteségforrások csökkentésére, a pá-

lyázatok általánossá tételére. S hogy próbáljuk meg, a majd 5 milliárdos intézményhálózatot szabályozottá tenni. Majd Zoltai úr távozása utána volt több személyi elgondolásom, de eszembe sem jutott, hogy én is pályázzak. Már-már közmegegyezésre is jutottunk, amikor előjött, hogy ne külső szakértőt keressünk, hanem olyat, aki már elegendő rálátással rendelkezik a belső viszonyokra. Ekkor kerestek meg, hogy vállalam el. Végül azért is tettem ezt, mert úgy éreztem alkalmas vagyok én is rá, és felelősséggel tartozom a zsidóság legfontosabb intézményeinek és szervezetének működéséért.
– Mit gondolsz arról, hogy a két ügyvezetői tisztség szétvált?

- Szerintem jó, hogy így alakult, hiszen két önálló szervezetről van szó. A MAZSIHISZ a hitközségek szövetsége, míg a BZSH az egyik taghitközség, igaz a legnagyobb, ezért jó, hogy nem egyazon személy intézi a kettő ügyeit. A kölönválasztást most minden tekintetben végre kell hajtani. Rengeteg keveredés van, amit mielőbb meg kell szüntetni.
– Ez egyben ésszerűsítést, megtakarítást is jelenthet?
- Az átfedések, illetve fejlesztések, beruházások kapcsán mindenképpen. Ám akadnak olyan területek, amelyekkel eddig nem igazán foglalkoztak. Ilyen a kommunikáció, a marketing, a belső és külső PR, de hiányzik a kontrolling és erősíteni kell a belső ellenőrzést. A kommunikáció gyengeségére vezethető vissza, hogy hiába szervez például a Zsidó Múzeum valami egyedi kiállítás, teljesen esetleges, hogy a külföldi turisták felmennek-e megnézni, hazai látogató

pedig úgy szólván nincs. Egyre egyszerűbb programot csinál a Zsidó Nyári Fesztivál, de legyen vidéken, sőt külföldön is. Vigye szét a honi zsidó kultúra hagyományait és más értékeit a legszélesebb körbe, sőt, legyen az év minden szakában is ilyen rendezvény. A kommunikáció kapcsán szintén fontos feladat, hogy megújuljon a honlapunk, amely a brand-ünk a külvilág felé, s amelyet sokan olvasnak. Meg kell szólítani a nem vallásos zsidókat is.
– Mik a közeli célok, tervek?
- Igyekszem végiglátogatni a taghitközségeket, megismerni a gondjaikat, problémáikat, s remélhetőleg örömeiket is. A pénzügyi lehetőségekhez mérten teszek javaslatokat a gondok csökkenté-

Schwezoff: az ügyvezetőnek jó gazdaként óvnia kell a közösség javait

Július elején nem csak a Mazsihisz, de egy héttel korábban (3-án), a BZSH új ügyvezető igazgatóját is megválasztották Schwezoff Dávid személyében a küldöttek. Dávidot ismerjük jól, hiszen többször is részt vett a Dohány körzet rendezvényein, vagy a Bethlen körzettel közös lecsópartikon. Miután a múlttal kapcsolatos ösztűz és támadások óta már majd két hónap telt el, inkább a jövőről, a feladatokról beszélgettünk.

– Értékelnéd a megválasztásod óta eltelt időszakot?
– Rengeteg a tennivaló – több mint, amennyire számítottam. De lépésrelépésre fokozatosan haladunk. Kunos Péterrel, a Mazsihisz ügyvezető igazgatójával napi 12-14 órát dolgozunk, és nagyon sokat egyeztetünk. Összeadjuk a sokoldalúságunkat, s ennek is köszönhetően majd 90 százalékban egyetértünk, de maradék tízben is megtaláljuk a közös megoldást. El kell különíteni a két szervezetet, meg kell határozni a prioritásokat. A tapasztalat mellett szükség van a fiatalok dinamizmusára.

Dávid beszélt arról, hogy több területen átnézik, miként lehet előrelépni. Egy konkrét példát is említett: az iratkezelés hatékonyságát kiemelten kezeli, hogy egyszerű, átlátható és gyors legyen a folyamat. Ráadásul nyomon követhetővé válik a határidő és a felelősség. Hozzátette, néhány hónap kell az átállásra, de aztán mindenkinek jobb lesz.
– Fontos feladatnak tartom, hogy a budapesti zsidóságnak legyen kap-

csolata a hitközséggel – folytatta Dávid. – Ezért egy Információs Központ kialakítását tervezzük. Ez meggyorsítja majd a mindennapok ügyintézését is, de sok egyéb területen lehet a hívek segítségére. Jobban kell tájékoztatnunk a fővárosi zsidóságot, így kommunikáció és kapcsolattartás ügyben is jócskán előre kell lépnünk.
– Ha jól sejtem, össze kell hangolni a hagyományokat és a modernitást...
– Pontosan! Vallásunk több évezredes, ám ügyvitelünk XXI. századi kell, hogy legyen. A Rabbikar vallási felügyelete garantálja a halachikus kereteket, azonban közben Facebook-on is eljuttathatjuk az üzeneteinket a közösségünk tagjaihoz...
– ... lesz Facebook oldala a BZSH-nak?
– Ez csak egy eleme az újításoknak, a mai kor elvárásainak megfelelő megoldások teljes körű megvalósításán dolgozom. Az ügyvezetőnek óriási a felelőssége, hogy jó gazda módjára óvja a közösség javait... Mindenekelőtt a BZSH vagyoneltára szerinti ingatlan, és egyéb szellemi tulajdonok megőrzése a feladatom. A zsinagógákon és különböző egyéb ingatlanelemeken túl, olyan értékes, gazdasági hasznot is jelentő értékei vannak a BZSH-nak, mint például a Zsidó Nyári Fesztivál. Egy átgondolt fejlesztési politikával ezek komoly bevételi lehetőséget jelenthetnek. Mondanom sem kell, templomkörzeteink számára szükség lenne többletforrásra.

(S.Zs.)

Meghívó könyvbemutatóra

Kardos Péter főrabbi és a Gabbiano Print Kiadó ezúton hívja meg könyvbemutatóra a kedves Olvasót
2014. szeptember 9-én, kedden, délután 4 órára
a Hitközség Dísztermébe
(1075 Bp., Síp u. 12. II. em.).

Téma: Síp utcai kevert

Aki megnyitja:
Heisler András, a Mazsihisz elnöke

Aki kérdez:
dr. Frölich Róbert főrabbi

Aki énekel és felolvas:
Nógrádi Gergely kántor

Aki a kényes kérdéseket válasz nélkül hagyja:
a szerző

Árusítás, dedikálás a helyszínen.

ÜNNEPI VACSORA

A Dohány utcai körzet vezetői szeretettel meghívják Önt és családját,
szeptember 24-én, Rajs Hásónó este,
az i.tentisztelet utáni közös vacsorára.

A vacsora 5000 forintba kerül.
Jelentkezni szeptember 1-től 15-ig lehet
Fülöp Ildikónál a körzet irodájában
(VII. Síp u. 12. I. emelet),
vagy az ismert telefonszámon:
(06 1) 413-1515.

Schiller Zsolt